

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 14/2022-48

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Dudíťa (sudca spravodajca) a zo sudcov Miroslava Duriša a Libora Duľu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa súdneho exekútora **Ing. JUDr. Bohumila Husťáka**, exekútorský úrad, Žriedlová 3, Košice, IČO 17 072 735, zastúpeného Advokátskou kanceláriou Hopferova s. r. o., Bajzova 2, Košice, IČO 47 254 220, v mene ktorej koná advokátka JUDr. Martina Hopferová, proti postupu Okresného súdu Rimavská Sobota v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Er 1549/2006 a jeho uznesení z 24. augusta 2021 za účasti zúčastnenej osoby obchodnej spoločnosti EX CREDIT, a. s., Pribinova 25, Bratislava, IČO 36 572 586, takto

rozhodol:

Ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 2. novembra 2021 domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) postupom Okresného súdu Rimavská Sobota (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Er 1549/2006 (ďalej len „napadnutý postup okresného súdu“) a jeho uznesením z 18. októbra 2017 v spojení s opravným uznesením z 24. októbra 2018 (ďalej len „uznesenie vyššieho súdneho úradníka“) a uznesením z 24. augusta 2021 (ďalej len „napadnuté uznesenie sudcu“). Sťažovateľ navrhoval zrušiť uznesenie vyššieho súdneho úradníka a napadnuté uznesenie sudcu a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie. Sťažovateľ ďalej žiadal priznať mu finančné zadosťučinenie v sume 200 eur a náhradu trov konania v sume 460,90 eur.

2. Uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 14/2022-23 z 18. januára 2022 bola ústavná sťažnosť prijatá na ďalšie konanie v časti porušenia základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým postupom okresného súdu a napadnutým uznesením sudcu. Vo zvyšnej časti bola ústavná sťažnosť odmietnutá.

3. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ ako súdny exekútor na základe návrhu oprávneného vykonával podľa poverenia okresného súdu z 12. septembra 2006 exekúciu na vymoženie sumy 625,71 eur s príslušenstvom.

4. Uznesením z 3. septembra 2013 okresný súd vyhovel návrhu oprávneného z 22. júla 2013 na zmenu súdneho exekútora a zároveň vykonaním exekúcie poveril nového súdneho exekútora. O trovách exekúcie malo byť rozhodnuté samostatným uznesením. Sťažovateľ podal proti uzneseniu odvolanie, ktoré bolo odmietnuté uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) z 25. februára 2016 (sťažovateľ neuviedol spisovú značku rozhodnutia, pozn.). Krajský súd mal v uznesení uviesť, že 31. augusta 2013 bolo exekučné konanie skončené, keďže sťažovateľ vymohol od povinného celú pohľadávku, jej príslušenstvo a trovy exekúcie. Okresný súd sa dozvedel o tejto skutočnosti až z podania sťažovateľa (doručeného 21. októbra 2013), ktorým sťažovateľ vrátil okresnému súdu poverenie na vykonanie exekúcie.

5. Napadnutým uznesením vyššieho súdneho úradníka bola sťažovateľovi uložená povinnosť, aby uhradil oprávnenému sumu 1 581,32 eur. Uznesenie bolo vydané podľa § 36 ods. 13 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení účinnom od 1. novembra 2013 do 31. marca 2017 (ďalej len „Exekučný poriadok“), a to na návrh oprávneného, podľa ktorého mu sťažovateľ nepoukázal vymoženú sumu 1 581,32 eur podľa § 36 ods. 8 Exekučného poriadku. Proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka sťažovateľ podal sťažnosť, ktorá bola zamietnutá napadnutým uznesením sudcu.

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Sťažovateľ namieta, že § 36 ods. 13 sa nachádza v druhej hlave Exekučného poriadku pod označením „Exekučné konanie“. Z jeho samotného zaradenia je preto zjavné, že postupovať podľa § 36 ods. 13 Exekučného poriadku je možné v rámci začatého a vedeného exekučného konania. V čase vydania uznesenia vyššieho súdneho úradníka bolo exekučné konanie už skončené vymožením pohľadávky, jej príslušenstva a trov exekúcie (rovnako ako v čase podania návrhu oprávneného, ktorý mal byť doručený okresnému súdu 12. septembra 2016). Sťažovateľ tvrdí, že tzv. pokynové uznesenia vydané podľa § 36 ods. 13 Exekučného poriadku majú procesný charakter. Ak už neprebíha žiadny proces (teda konanie je už skončené), neprichádza do úvahy vydanie takéhoto uznesenia. Exekučný poriadok nehovorí o tom, že by takéto uznesenie malo byť vydané po skončení exekučného konania, ako to je napríklad pri § 262 ods. 2 Civilného sporového poriadku. Je nemožné, aby štyri roky po skončení exekučného konania bola sťažovateľovi uložená povinnosť, a to bez akéhokoľvek právneho základu a nad rámec zákona.

7. Napadnuté uznesenia okresného súdu sú podľa názoru sťažovateľa neodôvodnené, svojvoľné a arbitrárne.

8. Sťažovateľ ďalej namieta existenciu rozdielnej rozhodovacej praxe súdov pri vydávaní pokynových uznesení, keď vo veľkom množstve prípadov súdy podobné návrhy oprávneného zamietli s odôvodnením, že exekučné konanie bolo skončené.

9. K namietanému zásahu do základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy sťažovateľ uvádza, že si je vedomý možnosti považovať uloženú povinnosť za bagatelný nárok. Rovnaký oprávnený ale podal návrh na zmenu exekútora v približne 4000 konaniach, ktoré boli pôvodne vedené sťažovateľom. Vo veľkom množstve z nich oprávnený podal aj návrhy na vydanie uznesení podľa § 36 ods. 13 Exekučného poriadku. Takáto rozhodovacia činnosť okresného súdu, ktorá je v priamom rozpore s Exekučným poriadkom, už bude predstavovať zásadný zásah do majetkovej sféry sťažovateľa. Sťažovateľ uviedol: *„jedná sa o retroaktívny zásah do právnych vzťahov medzi exekútorom a oprávneným, ktorý naruša princíp právnej istoty. Ak by súdny exekútor bol mohol spravodlivo pri preberaní návrhu na vykonanie exekúcie očakávať takýto zásah do jeho majetkovej sféry, určite by to bolo ovplyvnilo jeho rozhodnutia. Zároveň narušenie princípu právnej istoty úzko súvisí aj so značným časovým odstupom, keď v roku 2013 došlo k zmene súdneho exekútora a následne k ukončeniu konania a v roku 2021 má pôvodne poverený súdny exekútor čosi platiť.“*

III.

Vyjadrenie okresného súdu a zúčastnenej osoby

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

10. Predseda okresného súdu v stanovisku k ústavnej sťažnosti okrem iného uviedol, že sťažovateľ nekonkretizoval, v čom vidí arbitrárnosť a svojvoľnosť pri rozhodovaní okresného súdu. V napadnutom uznesení sa sudca okresného súdu podrobne venoval jednotlivým argumentom sťažovateľa uvedeným v sťažnosti proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka, pričom v celom rozsahu zotrúva na svojej argumentácii.

11. Predseda okresného súdu ďalej konštatoval, že z § 36 ods. 13 Exekučného poriadku v relevantnom znení nevyplýva záver, že v skončených exekučných konaniach nie je možné vydanie pokynového uznesenia a *«interpretácia sťažovateľa opierajúca sa len o skutočnosť, že ustanovenie § 36 ods. 13 sa nachádza v druhej hlave Exekučného poriadku nazvanej „Exekučné konanie“ by bola podľa názoru súdu zjavným popretím zmyslu tohto ustanovenia, pokiaľ by povinnosť exekútora poukázať vymožené prostriedky oprávnenému resp. na to nadväzujúce oprávnenie exekučného súdu uložiť exekútorovi povinnosť poukázať peňažné prostriedky oprávnenému zanikala skončením exekučného konania. Vzhľadom k vyššie uvedenému nepovažujem ústavnú sťažnosť za dôvodnú.“*

III.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

12. Oprávnený v exekučnom konaní, a to spoločnosť EX CREDIT, a. s., sa ako zúčastnená osoba vyjadril k ústavnej sťažnosti tak, že sťažovateľ realizoval protiprávny zápočet svojej (podľa názoru oprávneného pochybnej a spornej) pohľadávky bez akejkoľvek súvislosti k exekučnému konaniu. Sťažovateľ si nesplnil svoju zákonnú povinnosť a v súlade s Exekučným poriadkom zúčastnenej osobe nepoukázal vymožené plnenie. Podľa názoru zúčastnenej osoby už len v dôsledku aplikácie vyššieho právneho princípu *ex iniuria ius non oritur* (z nepráva nemôže vzniknúť právo) nie je možné ústavnej sťažnosti vyhovieť. Ak by aj hypoteticky bola dôvodná argumentácia sťažovateľa,

je potrebné dať prednosť ochrane práv zúčastnenej osoby, keďže práve ona bola konaním sťažovateľa poškodená na svojich právach a právom chránených záujmoch. Sťažovateľ vidí porušenie svojich základných práv v tom, že okresný súd mu uložil poukázať vymožené plnenie zúčastnenej osobe, a vidí neústavnosť v tom, že exekučné konanie malo byť v tom čase už ukončené, a preto nie je dôvod mu uložiť akúkoľvek povinnosť.

13. Zúčastnená osoba tiež namietla, že argumentáciu o nemožnosti uložiť sťažovateľovi povinnosť tzv. pokynovým uznesením vzhľadom na skončenie exekučného konania použil sťažovateľ prvýkrát až v ústavnej sťažnosti. Túto námietku sťažovateľ neuviedol v sťažnosti proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka, čo podľa názoru zúčastnenej osoby nie je prípustné.

14. Zúčastnená osoba poukazuje na argumentáciu sťažovateľa, že momentom vymoženia plnenia súdnym exekútorom dochádza *ex lege* k skončeniu exekučného konania, čím podľa neho zaniká povinnosť súdneho exekútora poukázať akékoľvek plnenie oprávnenému, aj keď ho preukázateľne vymohol. Prijatím takéhoto výkladu by došlo k akceptácii protiprávneho konania súdneho exekútora, čo nie je prípustné. Exekučné konanie sa skončí *ex lege* vymožením pohľadávky, jej príslušenstva a trov exekúcie. To však neznamená, že po vymožení už súdny exekútor nemá žiadne povinnosti v exekučnom konaní [napr. vrátenie poverenia v zmysle § 60 ods. 1 písm. e) alebo zaslanie účastníkom konania konečného vyúčtovania exekučného konania v zmysle § 60 ods. 2 Exekučného poriadku].

15. Zjavnú nesprávnosť argumentácie sťažovateľa zúčastnená osoba ilustruje na § 36 ods. 6 Exekučného poriadku. Vyhlásenie konkurzu na majetok povinného má za následok *ex lege* zastavenie exekúcie (§ 48 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov), v prípade výkladu prezentovaného sťažovateľom by nebol dôvod na to, aby súdny exekútor poukazoval plnenie správcovi konkurznej podstaty z dôvodu skončenia exekučného konania. To by neplatilo ani pri iných osobách odlišných od oprávneného v prípade vymoženia pohľadávky, jej príslušenstva a trov exekúcie (napr. v prípade preplatku v exekúcii vo vzťahu k povinnému, výplata výťažku z predaja hnutelnej veci v zmysle § 128 ods. 3 Exekučného poriadku, výplata výťažku z dražby nehnuteľnosti v zmysle § 165 Exekučného poriadku).

16. Podľa argumentácie sťažovateľa môže súdny exekútor prijímať v rámci výkonu exekúcie čiastkové plnenia, ktoré je povinný priebežne poukazovať oprávnenému. Ak pôjde o posledné čiastkové plnenie, v dôsledku ktorého dôjde k celému vymoženiu pohľadávky, toto posledné plnenie už poukazovať oprávnenému nemusí, pretože *ex lege* došlo k skončeniu exekučného konania. Súdny exekútor teda môže exekučnému súdu vrátiť poverenie z dôvodu vymoženia vymáhanej sumy a vymoženú sumu si ponechať, pretože došlo už k skončeniu exekučného konania. Takýto výklad nemá opodstatnenie a nemôže požívať ústavnoprávnu ochranu. Zmyslom § 36 ods. 8, 12 a 13 Exekučného poriadku bol práve postih nepoctivých súdnych exekútorov, ktorí si protiprávne ponechávali vymožené plnenia, a preto je predmetné ustanovenie potrebné vykladať na ťarchu sťažovateľa ako porušovateľa práva.

III.3. Replika sťažovateľa:

17. Sťažovateľ v replike k vyjadreniam okresného súdu a zúčastnenej osoby zopakoval, že 31. augusta 2013 vymohol celú pohľadávku voči povinnému vrátane jej príslušenstva a trov exekúcie, čím došlo *ex lege* ku skončeniu exekučného konania podľa § 60 ods. 1 písm. e)

Exekučného poriadku (týmto nastali rovnaké účinky, ako keby bolo právoplatne rozhodnuté o zastavení exekučného konania). Z uvedeného vyplýva, že v čase podania návrhu zúčastnenej osoby na vydanie pokynového uznesenia bolo exekučné konanie skončené.

18. Podľa okresného súdu „*celá argumentácia sťažovateľa má byť založená na tom, že § 36 ods. 13 Exekučného poriadku sa nachádza v druhej hlave Exekučného poriadku nazvanej „Exekučné konanie“ a len z toho mal sťažovateľ vyvodit', že uznesenie takéhoto charakteru nie je možné vydať po právoplatnom skončení exekučného konania.*“. Sťažovateľ však tvrdí, že jeho argumentácia je rozsiahlejšia a vychádza aj z toho, že pokynové uznesenia sú procesného charakteru, a preto pokiaľ už neexistuje vedený proces, t. j. exekučné konanie je už právoplatne skončené, neprichádza do úvahy vydať takéto uznesenie. Podľa sťažovateľa Exekučný poriadok neupravuje možnosť vydať pokynové uznesenie po právoplatnom skončení exekučného konania. Sťažovateľ vrátil poverenie na vykonanie exekúcie, a teda už nebol poverený na vykonávanie exekúcie v tejto veci. Napriek tomu mu okresný súd uložil povinnosť zaplatiť zúčastnenej osobe sumu 1 581,32 eur. Okresný súd vydal napadnuté uznesenie po skončení exekučného konania, čím konal nad rámec zákona, a preto ho sťažovateľ považuje za arbitrárne a neodôvodnené.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

19. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou a so stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom spisu okresného súdu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci, a preto pristúpil k posúdeniu veci samej.

20. Doktrína možných zásahov ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov vo veciach patriacich do ich právomoci vychádza z toho, že ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) a vo vzťahu k všeobecným súdom nie je prieskumným súdom ani riadnou či mimoriadnou opravnou inštanciou, a preto ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách.

21. Z ustálenej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru neexistuje zásadná odlišnosť, a preto ich namietané porušenie možno preskúmať spoločne.

22. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obdobne aj práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom

poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby súd v jeho veci na zistený skutkový stav interpretoval a aplikoval relevantnú právnu normu ústavne súladným spôsobom.

23. Z postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody.

24. Prípady, v ktorých nesprávna aplikácia jednoduchého práva všeobecným súdom má za následok porušenie základných práv a slobôd, sú tie, v ktorých je takáto aplikácia spätá s konkurenciou jednotlivých noriem tohto práva, prípadne s konkurenciou rôznych interpretačných alternatív, v ktorých sa odráža kolízia ústavných princípov, a naostatok za také možno považovať aj prípady svojoľnej aplikácie jednoduchého práva. Pojem svojoľne možno interpretovať na prípady, keď orgán verejnej moci urobí taký výklad použitej právnej normy, ktorý je v extrémnom rozpore s právom na súdnu a inú právnu ochranu a princípom spravodlivosti, alebo ho urobí v inom než zákonom ustanovenom a v právnom myslení konsenzuálne akceptovanom význame či bez bližších nerozpoznateľných kritérií. O svojoľni (arbitrárnosti) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu orgánom verejnej moci by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (III. ÚS 264/05).

25. Ústavný súd sa oboznámil s obsahom sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka, ako aj s napadnutým uznesením sudcu, aby v kontexte ich obsahu vyhodnotil námietky prezentované sťažovateľom v ústavnej sťažnosti, a to z pohľadu článkov ústavy a dohovoru, ktorých porušenie namieta.

26. Sťažovateľ v sťažnosti proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka v prvom rade namieta, že ustanovenia, na základe ktorých súd vydal pokynové uznesenie, boli prijaté až novelou Exekučného poriadku účinnou od 1. novembra 2013 [zákon č. 299/2013 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ďalej len „novela Exekučného poriadku“)], pričom sťažovateľ finančné prostriedky vymohol ešte pred zavedením § 36 ods. 8 do Exekučného poriadku.

27. K tejto námietke sudca okresného súdu odkázal sťažovateľ na intertemporálne ustanovenie § 243b ods. 2 Exekučného poriadku, podľa ktorého sa ustanovenia § 36 ods. 8 až 13, § 46 ods. 3 až 7 a § 60 ods. 2 použijú aj na konania začaté pred 1. novembrom 2013. Ak teda v čase vydania pokynového uznesenia boli naplnené predpoklady v zmysle § 36 ods. 13 Exekučného poriadku, exekučný súd bol povinný vydať uvedené uznesenie, aj keď išlo o exekučné konanie začaté pred 1. novembrom 2013.

28. K ďalšej námietke sťažovateľa, že si sumu vymoženú od povinného jednostranne započítal proti oprávnenému pred účinnosťou novely, sudca okresného súdu uzavrel, že toto tvrdenie nebolo jednoznačne preukázané. Pre vydanie uznesenia podľa § 36 ods. 13 Exekučného poriadku postačuje, že súdny exekútor nepoukázal oprávnenému peňažné prostriedky podľa § 36 ods. 8 a 9, oprávnený podal návrh na vydanie pokynového uznesenia a exekučný súd si pred vydaním

uznesenia vyžiadal vyjadrenie sťažovateľa. Tieto predpoklady boli v predmetnom exekučnom konaní splnené, čo sťažovateľ vo svojej sťažnosti proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka ani nenamietal. Sudca okresného súdu nepovažoval za dôvodnú ani poslednú námietku sťažovateľa, že konanie vedené proti nemu zúčastnenou osobou na Okresnom súde Košice I o zaplatenie sumy 37 521 eur s príslušenstvom (sp. zn. 17 C 178/2014) tvorí prekážku litispendencie. Tu sťažovateľovi vytkol, že súdu neuviedol, kto sú strany uvedeného konania ani čo je jeho predmetom.

29. Z uvedeného zhrnutia je podstatné, že okresný súd dal v odôvodnení napadnutého uznesenia zrozumiteľnú odpoveď na všetky tri podstatné námietky sťažovateľa, ktoré inak boli mimoriadne stručne formulované a odôvodnené. Ústavný súd podotýka, že ústavná sťažnosť sa argumentačne nijako nedotýka záverov okresného súdu o nedostatočnom preukázaní tvrdeného započítania, rovnako ani záveru o neexistencii tvrdenej prekážky litispendencie. To znamená, že námietka sťažovateľa o (kvantitatívne) nedostatočnom odôvodnení napadnutého uznesenia neobstojí.

30. K námietke sťažovateľa obsiahnutej až v ústavnej sťažnosti o existencii rozdielnej rozhodovacej praxe okresných súdov o podobných návrhoch oprávneného na vydanie pokynového uznesenia ústavný súd uvádza, že nie je jeho úlohou zjednocovať rozdielnu rozhodovaciu prax všeobecných súdov. Existencia rozdielnej rozhodovacej praxe prvoinštančných súdov sama osebe nepredstavuje zásah do základných práv (Santos Pinto v. Portugalsko, sťažnosť č. 39005/04, § 41). Za takýto zásah považuje judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva hlboké a dlhotrvajúce rozpory v rozhodovaní na úrovni najvyšších súdnych autorít (napr. Beian v. Rumunsko, sťažnosť č. 30658/05, § 39).

31. Jediná námietka spomedzi tých, ktoré ústavný súd vyvodil z ústavnej sťažnosti, na ktorú je potrebné dať meritórnú odpoveď, spočíva v tom, či bol exekučný súd oprávnený vydať tzv. pokynové uznesenie na vydanie takých peňažných prostriedkov, ktoré boli (nesporne) získané súdnym exekútorom pred účinnosťou novely Exekučného poriadku, a či bolo možné takéto uznesenie vydať v exekučnom konaní, ktoré bolo podľa tvrdenia sťažovateľa skončené vrátením poverenia na vykonanie exekúcie exekučnému súdu.

32. To znamená, že je potrebné posúdiť, či je ústavne udržateľné rozhodnutie exekučného súdu založené na výklade, že možnosť vydania pokynového uznesenia v skutkových okolnostiach veci sťažovateľa, ktoré ústavný súd považuje za nesporné, je daná aplikáciou § 243b ods. 2 Exekučného poriadku, podľa ktorého sa použijú ustanovenia § 36 ods. 8 až 13 Exekučného poriadku aj na konania začaté pred 1. novembrom 2013.

33. Je potrebné sčasti prisvedčiť názoru zúčastnenej osoby, že námietka sťažovateľa v ústavnej sťažnosti nebola obsahovo úplne zhodne uplatnená v skoršom štádiu konania, čo vyvoláva otázky o jej prípustnosti. Kým v sťažnosti proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka sťažovateľ namietol iba to, že „ustanovenie § 36 ods. 8 bolo zavedené novelou 299/2013 Z. z. s účinnosťou od 1.11.2013, pričom prostriedky boli vymožené pred zavedením ustanovenia“, v ústavnej sťažnosti už výslovne namieta, že pokynové uznesenie je možné vydať iba v rámci „začatého a vedeného“ exekučného konania, že ide o procesné uznesenie súdu, a preto ak neexistuje proces, neprichádza jeho vydanie do úvahy, a napokon, že zákon výslovne neumožňuje vydať také uznesenie po právoplatnom ukončení konania. Ústavný súd z hľadiska materiálnej podstaty považuje námietku v ústavnej sťažnosti za argumentačne rozpracované skoršej námietky atakujúcej časovú neaplikovateľnosť § 36 ods. 13 na vec sťažovateľa.

34. Ustanovenia § 36 ods. 8 až 13 boli do Exekučného poriadku zavedené jeho novelou účinnou od 1. novembra 2013. Z dôvodovej správy k novele Exekučného poriadku vyplýva, že z dôvodu pretrvávajúcich problémov v aplikačnej praxi bola zakotvená povinnosť súdneho exekútora prijaté plnenia od povinného poukázať oprávnenému bezodkladne, resp. najneskôr v lehote 14 dní od ich prijatia, resp. ak sa oprávnený a súdny exekútor písomne nedohodnú inak (lehota však nesmie byť dlhšia ako 90 dní). V prípade porušenia tejto povinnosti novela Exekučného poriadku upravila, že ide o závažné disciplinárne previnenie. Zároveň nad rámec vyvodenia disciplinárnej zodpovednosti súdneho exekútora bol zavedený nový inštitút tzv. pokynového uznesenia exekučného súdu, ktoré v rámci návrhu oprávneného na plnenie umožní uložiť súdnemu exekútorovi povinnosť poukázať peňažné prostriedky oprávnenému v lehote 3 dní od právoplatnosti rozhodnutia po predchádzajúcom vyjadrení súdneho exekútora. Tento inštitút mal zlepšiť vymožitelnosť práva z dôvodu, že dané rozhodnutie exekučného súdu je samostatným (osobitým) exekučným titulom.

35. Novela Exekučného poriadku mala za cieľ vyjasniť postavenie exekútora ako osoby stojacej v hmotnoprávnom vzťahu medzi oprávneným a povinným ako platobné miesto povinného. Z toho dôvodu boli novelou zavedené úpravy, ktoré precizovali hmotnoprávne účinky vymoženého plnenia (§ 46 ods. 3) a spôsob jeho použitia. Zavedená bola aj povinnosť exekútora predložiť účastníkom konania pred ukončením exekúcie jej konečné vyúčtovanie (§ 60 ods. 2).

36. Aj pred novelou Exekučného poriadku bolo nepochybne povinnosťou súdneho exekútora poukázať vymožené (prijaté) plnenie od povinného oprávnenému po znížení o trovy exekútora. Ide o povinnosť vyplývajúcu z postavenia súdneho exekútora ako osoby poverenej štátom realizovať nútený výkon súdnych rozhodnutí. Povaha plnenia vymoženého od povinného nepripúšťa výklad, že by povinnosť súdneho exekútora poukázať vymožené plnenie oprávnenému predstavovala obsah súkromnoprávneho záväzku súdneho exekútora voči oprávnenému, naopak, ide o povinnosť vyplývajúcu z predpisov verejného práva.

37. Podľa § 243b ods. 1 Exekučného poriadku, ktorý je intertemporálnym ustanovením k novele účinnej od 1. novembra 2013, exekučné konania začaté pred 1. novembrom 2013 sa dokončia podľa predpisov účinných do 31. októbra 2013, ak odseky 2 a 3 neustanovujú inak. Podľa odseku 2 ustanovenia § 36 ods. 8 až 13, § 46 ods. 3 až 7 a § 60 ods. 2 sa použijú aj na konania začaté pred 1. novembrom 2013.

38. Odsek 2 uvedeného prechodného ustanovenia tak určuje výnimky zo všeobecného pravidla uvedeného v odseku 1 v podobe zavedenia účinnosti niektorých novelizovaných ustanovení do „starých“ konaní vrátane ustanovenia o povinnosti exekútora poukázať oprávnenému prijaté prostriedky v určenej lehote (§ 36 ods. 8) a oprávnenia súdu vydať tzv. pokynové uznesenie v prípade porušenia tejto povinnosti (§ 36 ods. 13).

39. V okolnostiach posudzovanej veci s ohľadom na námietky sťažovateľa je možné otázku konformnosti výkladu prechodného ustanovenia § 243b ods. 2 Exekučného poriadku zredukovať na úvahu, či pod termín „konania začaté pred 1. novembrom 2013“ je možné zahrnúť aj konanie, ktoré bolo ukončené vymožením pohľadávky a vrátením poverenia. Takúto interpretáciu totiž zvolil okresný súd, čo implicitne vyplýva z jeho rozhodnutia.

40. Ústavný súd nepovažuje výklad prijatý okresným súdom za taký, ktorý by popieral obsah a zmysel aplikovaného ustanovenia. Zmyslom prechodných ustanovení bolo dosiahnuť, aby aj v konaniach, ktoré začali pred novelizáciou Exekučného poriadku, došlo k „vyčisteniu“ vzťahov

medzi exekútorom a oprávneným, o čom svedčí okrem okamžitej aplikovateľnosti niektorých ustanovení aj znenie § 243b ods. 13 Exekučného poriadku, ktoré pod hrozbou závažného disciplinárneho previnenia uložilo exekútorom do 15. novembra 2013 vydať oprávneným plnenia, ktoré prijali alebo vymohli od povinného pred 1. novembrom 2013. Vo vzťahu k novoprijatým plneniam od povinného sa potom riadne aplikuje novelizovaný § 36 Exekučného poriadku a ďalšie aplikovateľné novelizované ustanovenia.

41. Ústavný súd sa nestotožňuje s názorom sťažovateľa, že pokynové uznesenie má povahu procesného uznesenia, a preto môže byť vydané iba v začatom a vo vedenom procese. Z dôvodovej správy je možné vyvodiť, že zmyslom pokynového uznesenia je vytvoriť samostatný exekučný titul pre oprávneného proti exekútorovi, ktorý si nesplnil svoju povinnosť. Výklad sťažovateľa, že pokynové uznesenie je možné vydať iba v neskončenom konaní, naopak, odporuje zmyslu novely, pretože to by teoreticky umožnilo exekútorovi jednoducho vrátením poverenia exekučnému súdu úplne sa vyhnúť povinnosti odovzdať vymožené plnenie oprávnenému, a preto ústavný súd nepovažuje za ústavne nesúladný výklad okresného súdu, že príkaz na splnenie povinnosti môže exekučný súd uložiť aj po formálnom skončení exekúcie vrátením poverenia.

42. Ústavnému súdu je známy názor autorov komentára k Exekučnému poriadku (ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., TOMAŠOVIČ, M., KOTRECOVÁ, A. a kol. *Exekučný poriadok. Komentár*. 2. vydanie. Praha : C. H. Beck, 2015, s. 115 – 116.), podľa ktorého v prípade skončenia exekučného konania «... sa osobitný procesný nárok oprávneného „preklápa“ do hmotnoprávneho vzťahu kvázideliktneho charakteru, pôjde teda o vzťah z bezdôvodného obohatenia sa podľa § 451 a nasl. OZ... Z hľadiska doktrinálneho zaradenia pôjde jednoznačne o exekučný právny spor po skončení exekučného konania a spravuje sa ustanoveniami o klasickom civilnom súdnom spore.“.

43. Ústavný súd považuje aj takýto výklad za možný, ale z pohľadu potreby poskytnutia flexibilnej ochrany oprávnenému pri porušení povinnosti súdneho exekútora ho považuje za nepraktický.

44. S ohľadom na prezentované východiská dospel ústavný súd k záveru, že napadnutým uznesením nedošlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu ani práva na spravodlivé súdne konanie. Napadnuté uznesenie bolo dostatočne odôvodnené, pričom interpretácia a aplikácia noriem Exekučného poriadku zvolená okresným súdom nevykazuje známky arbitrárnosti, svojvôle ani neodporuje zmyslu a účelu zákona, a preto ústavný súd ústavnej sťažnosti sťažovateľa v posudzovanej časti nevyhovetl.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. decembra 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu